

‘Handel wordt tegen ons als wapen ingezet’

Nederland dreigt met de rest van Europa veel industrie en duizenden banen te verliezen aan China en de Verenigde Staten. Tijd voor onorthodoxe middelen, adviseert de WRR het kabinet: leg importtarieven op en verlaag de eurokoers.

Hans van Soest
DEN HAAG

Voor de verdediging van ons continent zijn we afhankelijk geworden van het Amerikaanse SpaceX, voor onze energievoorziening van batterijen en zonnepanelen uit China. En dat is nog maar het begin, waarschuwt de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR), een van de belangrijkste adviesorganen van de regering, in een alarmerend rapport.

“We zijn gewend geraakt aan onze welvaart,” zegt oud-minister Ab Klink, nu WRR-lid. “Maar we dreigen die welvaart heel snel te verliezen. In Duitsland verdwijnen nu al duizenden banen per maand in de auto-industrie, die niet meer kan concurreren tegen Chinese autofabrikanten. En zo gaat het straks in veel meer sectoren.”

Politici moeten er snel van doordrongen raken dat ‘de wereld zoals we die kenden, niet meer bestaat’, staat in het rapport. Nederland en andere Europese landen hebben lang de filosofie aangehangen dat vrijhandel en zo min mogelijk handelsbarrières de beste route naar welvaart waren. Dat door wederzijdse economische afhankelijkheid uiteindelijk iedereen beter werd.

“Lang was dat ook waar,” licht WRR-onderzoeker Josta de Hoog toe. “Maar nu niet meer. We zien dat de grootmachten de VS en China die

vrijhandel nu ook tegen ons gebruiken. Wij zijn inmiddels vooral afhankelijk geworden van hen voor bijvoorbeeld onze technologie of grondstoffen.”

Het begon met zonnepanelen die alleen nog maar uit China komen, nu overspoelen elektrische auto’s uit China de Europese markt en inmiddels hebben onze bedrijven zelfs al moeite om Chinese bedrijven van het lijf te houden bij bijvoorbeeld het aanleggen van kanalen, aldus de WRR.

Handel scheefgetrokken

Waarom? Omdat China het spel anders speelt dan wij. Bedrijven krijgen veel staatssteun en de koers van de Chinese munt wordt kunstmatig laag gehouden, net als de lonen in het land, waardoor Europese bedrijven met geen mogelijkheid tegen Chinese concurrenten kunnen opboksen.

De handel is daardoor helemaal scheefgetrokken. Dezer dagen wordt daar in Brussel met China over overlegd. Door de goedkope Chinese producten importeert de Europese Unie inmiddels 360 miljard euro per jaar meer uit dat land dan wij ernaar exporteren.

“Als die gesprekken niets opleveren, moeten we onorthodoxe maatregelen durven nemen,” zegt Klink. “Denk aan hogere importtarieven, het vaststellen van limieten aan hoeveel China in Europa mag investeren of het ingrijpen in de koers van de euro. Het zijn allemaal maatregelen die regelrecht ingaan tegen wat wij tot nu toe gewend waren. Maar als we niks doen, worden we steeds afhankelijker van anderen. Handel wordt straks als wapen ingezet tegen ons.”

‘We zijn gewend geraakt aan onze welvaart, maar dreigen die nu heel snel te verliezen’

Volgens de WRR moet Europa het spel op dezelfde manier spelen als de Verenigde Staten en China: sectoren die door de regeringen daar als strategisch belangrijk worden bestempeld, kunnen steun krijgen van de overheid. Dat lokt onderlinge competitie uit tussen bedrijven om het geld en de markt.

In de VS doen ze dat bijvoorbeeld in de wapen-industrie. En in China met batterijen. Klink: “Dan zegt de Chinese regering: wij willen dat er batterijen worden ontworpen waarmee auto’s minimaal zoveel honderd kilometer kunnen rijden zonder op te laden. Bedrijven met de beste ideeën krijgen dan geld om die te ontwerpen. En de hele industrie krijgt als standaard opgelegd dat ze die nieuwe batterijen moeten gebruiken.”

Vloeken in de kerk

Zulke staatssteun was tot nu toe vloeken in de Europese vrijhandelskerk. Maar Klink ziet het denken in Europa snel veranderen. Je kunt klagen dat China valsspeelt, of je creëert een gelijk speelveld. Dat betekent ook méér Europese samenwerking. Ook dat is nog vloeken in de kerk bij veel politici. Klink: “Maar als we niet iets meer zeggenschap weggeven aan Brussel, worden we nog veel meer afhankelijk van Beijing of Washington.”

De afgelopen jaren zijn al veel rapporten en plannen gemaakt om de Europese industrie een impuls te geven en Europa minder afhankelijk te maken van China en de VS. Rapporten als dat van voormalig ECB-hoofd Mario Draghi of, in Nederland, van oud-ASML-baas Peter Wennink werden door de politiek omarmd. Maar al die plannen gaan volgens De Hoog niet werken als landen niet ook iets doen aan de scheve handelsverhoudingen met China en de VS. “Dan begin je de wedstrijd met 5-0 achterstand.”